

3.

32 8/176

Iz Rožne Dolince.
Različni korostki jekovi
ki niso v pismenjej roki.
spisal: Omi Kos. —

Vsebine:

- 1 *Motika, Dirjencea, hovorjat* 1-3
- 2 *Lajbič* 3
- 3 *Maye - Bravle* 4
- 4 *Shogman* 4
- 5 *Hampej, hoomik* 4
- 6 *Bos - boglar* 5
- 7 *Opar* 6
- 8 *Zatalebi, talebi* 7
- 9 *Setati* 7
- 10 *Kuyadi* 8
- 11 *Prēti* 9
- 12 *Tanka* 10
- 13 *Dor, dro, dori* 11

Ch
 22/4 1920.

Motika MOTNIKA

Motika te besede Janexie nima v našem Karos
kern pomenu, v slovarju u stoji motika = Nauga.
Korostka motika je le kapača - katera ima posebno
podolga sto obliko. -

Bulgar ima ravno tisti izraz kot mi
MOTNIKA žutka, kakor mi Korosci. -

Cudno je za res - da Bolgari pravijo se danes
to besedo - ki je na Koroskem le v nekaterih
goratih krajih se o porabi. - Motika v pomenu
Nauga - mi pa ni znana. -

Dirjenca, tudi Podirjenca

Dirjenca, tudi podirjenca. To je kot kor
toliko - se obstanek molinskih časov.

Dirjenca je sarkelj - v obliki mlinske
kamena - z lepimi, rdečimi trakti. olin.
pana. - dirjenca se peče smraj le ena
sama - in le za, cuomarija, ki jo more
po kosceti metati. -

Koscet je;
goci odnehajo.

Popoldne je: cuomari z. Teto stojita pri oknu
lini, ali na hodniku, doli mrgoli ov
Gundstov - posebno pa mladine.

Cuomar počne jati fige, rožice jabolke
esplje, Rosce (tupke i. t. d. med veselo
slodkosnede - ki se smeje tepejo za
dobrodošlo točico.

Pride naposlednje dirjenca na vrsto -
 Vse se je razvesli - to je za vrastle!
 Velika čest je za mladence, za mamo
 ali dirjenca vame v dirjem dirjenca
 saj Rabi Ros - in nekatere veseli Renko
 goradi Rupujco - Per dirjenca je
 menda dobro predsto v večini roki.
 Dolgo maha in namerava caomar dirjenca
 vreci - in vsi nadpalni mladenci
 si prizadevajo - v Kremi v kraj Ramor
 namerava caomar dirjenca vreci.
 Lada zamahne z vso močjo na desno
 proti tratici vsi se zaletajo v tej
 smeri - ali v tem trenutku v hira
 dirjenca v ano stran - Kjer stoji
 sam France. Hitro plani po
 plehu - ali že ga sumi urni Tonček
 od zadje - France se zato leka,
 pade na dirjenca - Tonček na njo.
 in kmalo leti Lida Kopica nad dirjenca
 vsaki dobi pendar le Rosček, in
 Veseli in ponosni se izvijo poslednje
 iz Rupea in se podajo k hoscetnim
 deleč - temu in onemu Rosček.
 dirjenca. Besede dirjati, podirjati
 tudi dirjenca so znane Polgarom
 ali nimajo pomenja naše
 hoscetne, dirjenca.

Lajbič.

Korošec ne parna telovnika - on ima lajbič.
 Lajbič to je seveda nemška izvira - ali zelo znana
 narodna roba. On dno je sto besedo. Kermec
 besede Lajbič mi mar - izpasodil se je od tihur
 besedo. Mafič iz vesti - vestito. Tudi iz rare
 Vjila se splošno rabi. Vjila je od gi let
 "Zi let" toraj francosko pasmeto. -
 Lep - harzat.

Korošec nima Zepor on ima harzate.
 Ho besedo pa se nisem do sedaj prišel do
 cilja. Raz jasneja mi tudi bolgarski
 slovar mi podal. - Kje je doma - od kod
 izvira? Je li slovaške, je li nemške
 korošine? Ne Raka sledimarni:
 Bolgar ima besedo ХАРА - hara in
 pomeni. ~~характер~~ toraj davek od glave.
 tli tudi od nekega starega Rmeta sem
 vjel besedo. haro. Grem na haro - haro,
 sem plačal. o pomenu - grem na dovozi
 urad - davek plačeval. - Tudi tako
 zaharal sem Kup - haro sem njemu
 dal 100 goldina rjed - zakupil sem -
 plačal 100 fl. ~~zakupiti~~. -
 Mogoče da je toraj tudi naš Koroški
 harzat v tem za korošinijen - in
 slovaške izvira. - ali je potem tako
 najpa vesči slovari proučijo in
 vka mejo v slovar ter o pomenu
 sporabo. -

Mi slovinci imamo lase Bolgar ima Rose. In vendar
sopri nas, Rosmati morjaki in a skosmani dekle
ne ved je Rocast in a Rose imamo ka Ronje. Bolgar
ima tudi izraz "ТѢБ" ali to beseda pomeni
ogrnjice - besede katere bi se zlagala z našo
besedo lase nima.

ТѢ ТАКА ima Bolgar ravno toliko kakor
mi dlatko.

528/176,3

Noge - Krake.

Bolgar ima noge in Kpa KB. beseda Krake
nam ni več znana, ali mi imamo si
nektere ostanki. 'Krenkelj' - je nekaki
stari ruhi nog močiček. Mi se koradamo
čez blatni pot, in svetih treh Kraljev je
se dan za petelinov. 'Kopak' podaljšal -
Nekteri možjaki imajo veliko koraco,
in Kaki po morski volki. Krake je dolgo nogi
pajak (Mibomkmyt).

528/176,4

Skosman

Korošec hrami je beseda skosman. 'Koj'
je to skosman?

Matevžek si lasje mi popravi, pokamp-
gal se mi in lasje mu šterlijo po joku
na vse kraje, čudno je, skosman.

svamga je - skosman deček je grd.

Skosman je tudi kove k bolgars.

Kim. 'Koce' lasi. mi imamo si 'Koce'
in ta car medved je pravi, Kosmatinec
nekteri gospodi po Kosmati. -

Ker je beseda skosman dobra plemen.
nica naj jo vrame tudi slovar v
pogoj narocje.

Kampelj - homik, hoomik

528/176,5

Grebena mi Korošci nimamo - mi imamo
le Kampelj in se Kampeljamo.

brez doma - Rampej so nam nemci-
pasodili - Per smo ob greben prišli - na
Rak na čim, mi pa niman - zna bit da
je greben novejšega dob^e otroci'čelk?

Ali mi imamo, homik in z hogmi Rem
se ces'erno - ali nas mati po ces'ogjo.

Lakaj je pa znano - in mi treba se spovedat,
koliko smo jih dobili in pokovali.

Homik ali Hajnik je prišten Korosce
in v hosti na smrekli, jelki ali molu
zrastel, - on je zelo podoben si gasti
vejici ad smreke - katero imenujemo
"hojje" in zatoraj so ga Rastli tudi
"homik, ali homik. Janerice ga po
le nima. -

328/17615

Bos - boylav.

Beseda bos je zelo znana, navadna, tudi Janerice jo
ima in Bojlari jo imajo: БОСЬ - v ravno tistem
pomenu kot naš izraz bos. Nemška beseda, v
tistem značaju in pokretu - je blaf - blafsnafat
pisмено blafsnaf. Rakko dalje se, blafsnafat
in Rje se kaže ne blafsnaf v prostnem ljudstvu
mi ni znano, na Koroskem sem med prostim
ljudstvom plisal zmeraj, blafsnafat, blafsnaf
pisмено se veda: blafsnaf.

Pro Rone so besede blaf - in bas ~~prav~~ nega
in bogermansklega izvira. Prozun blafsnaf
rabijo Korosci tudi izraz blafsnafat - blafsnaf
ali v pravilni pismeni uporabi, teh besed daslej
ne nisem nameril.

Sestrica besedi *bos* je beseda *boglav*⁴ med prostem
 ljudstvom na *Koroškem* v splošnem vsakdan-
 jem porabi. Ker je v *Janzejevem* slovarju
 ni jo omenim tukaj. Tudi *Bolgarski* slovar
 je nima - znati da jo ima pristo ljudstvo
 tudi na *Bolgarskem* v narčju. Čudno se
 mi zdi kako da niti *čemci* - niti *Slovenci*
 ne *Bolgari* nimajo v pismenem jeziku
 izraza - *bluf boglav* - *boglav* v porabi - samo
 pristo ljudstvo se posluša tega zelo znatnega
 pristnega izraza. Za vesela bi bilo zelo
 zanimljivo priti tej slovnostni prijavi
 do - izvira - ter korenine.

Moj soej - moj soej
 Je zmiram *bohrov*
 Je vse *blokuč*, vse *kapee*
 Je hucam *zmatov*.

(*Korošci* izvečejo *boglav* - *Kat bohrov*.) Taki in
 hvali *rutarja* *svaja ljubljenska* -
 kateri tako rad raja (*plise*) - da je postari
rutarski seje - Je vse *blokuč* in *kapee*
 Zarajal. -

Opar

528/1767

Opara *Mrkluf* - paren⁵ ima *Janzej*. Ali mi
 pozani in posebno mi *Rutarjani*⁶ imamo se
 "opar" v posteni vsakdanji uporabi - *Ruterej*
Janzej v slovarju ne omeni.

Opar je vsaki *Rmetski* *Ruhinji* doma: z oparom
 vsajajo hlebe v peč, brez opara torej mi *Ruhur*
 Na 2 do 3 metre dolgi palei - je *Kot* hleb velika
 okrogla deska pritrjena, to je stara oblika
 opara. *Bolgar* ima besedo *oparati* ali *izvrtati*

⁶ *Rutarjan*, prebivalec gozda

opar za našega opara nima. —
 "Skodla" skodlo so imenovali naši stari
 posebne leseno skleda - katere so sami
 naredili - ali zdaj niso več v parobli.

328/146,8

Zatalebiti tudi tebiti.

Beseda "zatalebiti" pomeni "narodno zatalebiti"
 se, ali tudi zatalebiti se. On je v Ronja čisto
 zataleben - krega Pepka svojega moža. Pazi
 da ne telebi v okno! Zatalebi se le narodno
 in beseda "tebiti" ima nekak grajoci
 zaničljiv izduh.

Pančič te besede nima - in tudi jas bi
 se ne vprožil slovarju. Ker ima nekako
 zaničljiv pomen. Dolyo časa sem del
 mnemja da je pobral te izraz na blatni
 cesti in je last naših urnih paglavcev.
 Ali Bolgar ima korenino tega izraza.
 V hrifomaci je za II. klaso str. 136 sem
 dobil "ВТЕТАБЕ" v pomenu "gibati". —

328/146,9

Šetati

Otroci imajo v soli izraz šetati, šetati
 se pravi poiskovati, vse pretekmiti. Po-
 sebno po žepih - iskati. Na to besedo
 bi jas nikoli ne bil mislil da je slovanske
 korenine kci, mislil sem si "smroj", šetati
 je nekak prav posebno otroški izraz -
 kakor več drugih - na moje preveliko
 začudenje sem dobil tudi neke Bolgarske
 solski Ronji besede METATN v čisto
 istem pomenu kakor jo rubijo moji preljubi
 paglavci! in malo pridneži!

Navadno pomeni bolgarske besede uetata
je sprehoditi se, kakor tudi slovenska
pismena beseda, šetati v Janžicu =
pazniti ga. v tem pomenu nam Korasem
beseda šetati sploh ni znana. Ali šetati
vgori pomenjenim pomenu – moji
učenci iz vrsto znajo in zelo radi
spolnujejo

Žuyati.

528/176,10

Žuyati v pomenu = pretiti, drofati – nam
Gorotanom ni navaden izraz. Žuyati ima
pač nas le pojmen, trutjan "dolgočasa prositi".
Otroci žuyajo za kruh, za sarteč, za sladkor – za
strel. Deklice mamice žuyajo za nova, hadre
(ruto) za nov predpasnik – ali za lepo "čeco".
Žuyati nekateri otroci znajo – da so tako
nedolžni – da zбога preljubega mira
vse prižuyajo – kar si želijo. — —
Besede žuyati v tem pojmenu Janžic
nima. Bolgar ima prilični izraz
ЖУЯТИ, žuyati, žuyati, z žuyati.
Ali je Korasem žuyati z bolgarskim
žuyati v sorodni zvezi ne vem
najto zanimljivo vprašanje rešijo
veseli v slovnem polju.
Mi imamo tudi besedo "žuljenk" od žuliti
tudi v žuliti. —

32 8/176, 11

Prēti!

Kaj so prēti? to bo Kolikor - toliko - malo.
 Kateri vedel. Janekič jih v slovarju
 nima. Prēti so pri nas doma, Rakšmi
 so - to ne vem, videl jih še nisem!
 Ali da so - za to vam prisežajo vse
 naše stare ~~pravoverške~~ ^{že} pravoverške in mlade
 pravoverški habice moškega in ženskega
 spola. Prēti padejo v sloj, vrakla?
 Menda so mureje, mišje, pesje,
 kurje prēti. Matevž je celo
 polhove prēti imel, - Mojci jih
 je spoznala! Ko jih je doživela!
 Prēti dobiš ako sled se gonječe
 živali prestopis? -
 Za prēti preganjati so posebne ženske
 ki jih spoznajo - in znajo „dol-
 =spoznati“!
 Kateri dobi prēti, tega roke ali nogi
 boli, kakor matevž so - in nič ne
 more zudji! - Prēti so toraj po
 mojem prepričanju ostanele se o
 starodavnih znabitih se poganstkih
 pisov. Do živega prētim v slovatve
 nem smislu dolgo nisem mogel
 priti:
 Velikaj pajasnila mi je vendar

nudil - Bolgarski jezik!
 "ПЪТРЪ" БѢМЪ pretravam -
 "pretrapati" = nuplavan - pūnyf
 myvnu nūn dōryntilun nū
 Mhupfun! -
 Taraj tukaj so, prēti, "ud" zappi-
 ali postane bolehen, neobčutljivo
 bolen na živcih.
 Znabiti da je ud samopreumatizem
 = mo- ali pa po skramini bolan
 ali prosto ljudstvo - spozna
 das so prēti! in so prēti!

Čudno + v koliko nerazumljivih
 slovenih vprašanjih - Ko vsi Reja
 največje nudi bolgarski jezik
 poprimbe na prjasnilo!

528/176, 12

"Janika"

Kot šice nosijo jankice, jankice, Kranj-
 ce pa Dolgo sem bil mnenja
 da je jedro tega izraza "janka" nemški
 "janker" ki pomeni lahki moški
 "jopir" (sukno). Naše dekleta imajo
 sverhnje in spodnje "jankice".
 Bolgar ima sledeče izraze ЯНКА, ЯНКО
 tudi ЯНКУЛЪ - to so imena ki znabiti

"seči"

blizajo se našim Janem.

ЯНКА СЕДЯЖА = jankesedžja = Turpandirb.

to bi bil mar tisti možicelj iz naša
janka šelati jankesetatej? Vjanka
Ta bendá nam veli - da tudi Bolgarom
izraz janka kot neka obleka ni
neznána. Mogoče da pristo ljudstvo
Bolgarov - se v narečju hrani nekatere
izraze od jankes pomenu nekatere
obleke.

Na te način bi bi izraz janka
bilo ne slovanskega jedra.

528/176, 13

"Dor."

Korošec ima besedo dor, dori, dro
zmeraj v ustih. "Koroški dor
pomeni nemški mož. Kakšne je
pismeni slovenski izraz za dori,
"dro", "dor" mož mi doslej ni
znano.

Korošec pravi navadno:

Ali si dro rekov? Ali si dro
pokazal? Ali si dro plačal?

ali si dro vrat umila? Kemski:

Lip mož ymofu? Lip mož yzmyf?
Lip mož yfayf? Lip mož yzgyf?

Jančič ima dro = ja! ynt? -

Niti Bolgar, niti Janexič imata
tega vsakdanjenuja izraka. —

Ker pismena slovenska izraka
na dur, dori, dro ne znam
in ker se mi beseda dur, kot
korošcu zelo pri ljubi mi šlim
da bi bil tudi v Janexiču še
prostarček na njo.

Tudi v pismeno rabo se naj pravame
dro — kot slovestna sol naj dela

besedovanje — okosnuyše — in tečnej:

Lj' te ga starega Mlečnika

Kako živahno jo nam zapoje.

Tem dro cvančkarco vrgov
Pred hoco na tle —

Tem dro včasih zasukro
Mojo fletno duble.

Ta je še iz tistega časa — ko je še srebrna
cvančkarca gospodovala pri nas —
in ko so še moka, meso, vino
slamino, klobase in pečenke
po „groši“ prodajali.

Tempi passati! —